

AZ ENCYCLOPAEDIA HUMANA HUNGARICA MŰVELŐDÉSTÖRTÉNETI MULTIMÉDIA (CD-ROM) SOROZATRÓL

Szentpéteri József

Enciklopédia Humana Egyesület, Budapest

Az újfajta taneszköz fejlesztésekor az Enciklopédia Humana Egyesület – elnevezésének megfelelően – a középiskolai tanulók enciklopédikus műveltségének megalapozására, a legkorszerűbb ismeretek számítástechnikai eszközökkel való elsajátíttatására törekedett.

Egyesületünk 1994 decemberében szerződést kötött a Világbank Ifjúsági Szakképzési Projekt Taneszközfejlesztési Szakcsoportjának javaslata és a Munkaügyi Minisztérium megbízása alapján a Nemzeti Szakképzési Intézettel, mely szerint az Emberi erőforrások c. világbanki program támogatásában részesülő középiskolák számára oktatási anyagot készítünk az integrált társadalomtudományok területéről. Elképzelésünk támogatásra talált a Nemzeti Kulturális Alap miliecentenáriumi rendezvényeire kiírt pályázatnál is. Olyan taneszköz létrehozását tűztük ki célul, amely a középiskolai tanmenetbe építhető. A digitalizált ismeretek érzékletes bemutatása és élményszerű befogadása, az emberi tudás enciklopédikus rendszerezése multimédia CD-ROM formájában – így foglalható össze törekvésünk.

A fejlesztésben résztvevő egyesületi tagok és megbízással közreműködő külső munkatársak magyar, történelem, földrajz, könyvtár, rajz–művészettörténet és matematika szakos gyakorló pedagógusok, zene- és tánc-történész, régész, számítástechnikai rendszer- és folyamatszervező, illetve programozó és kiadói szerkesztő szakemberek, számuk meghaladta a huszonöt főt.

A magyar, angol és német nyelvű megjelenés miatt latin sorozatcímmel ellátott *Encyclopaedia Humana Hungarica* című elképzelés magában foglalja annak a lehetőségét, hogy azonos modulokból álló, véglegesen eldöntött tematikától viszonylag független, ám a külön-

böző korszakokat részleteiben bemutató interaktív multimédia sorozat születhessen. Ilyen módon korszerű, és nem csak a jubileumi eseményekhez kapcsolódóan használható oktatási és ismeretterjesztési eszközt adunk a pedagógusok kezébe.

Elsőként – többféle megfontolásból – a magyar történelem kezdetéhez nyúltunk vissza. Az őstörténet, a honfoglalás kor és a kora Árpád-kor tárgyi hagyatéka rendkívül gazdag, történelmünk változatos, nyelvünk, irodalmunk innen keletkezik. A honfoglalás 1100. és az államalapítás 1000. évfordulójának szenteltük az elsőnek megvalósított részt. 1996 áprilisára elkészült a CD-ROM magyar változata, melyet júliusban a háromnyelvű kiadás követett. Időközben meghívással részt vehettünk a bázeli Worlddidac '96 taneszköz világkiállításon. Terveink szerint a magyar történelem további korszakait feldolgozó fejezetek félévente jelennek majd meg, melyek listáját az ismertető végén közöljük.

A fejlesztés során a kiindulópontunk az oktatás napi gyakorlata volt, az, hogy jelenleg az irodalom és a történelem tanítása még nincs megnyugtató módon egyeztetve, így nem épülhetnek szervesen egymásra az ismeretek. Az utóbbi években azonban már kedvező változást jelentettek ezen a téren azok az iskolai kísérletek, melyek a tantárgycsoportok összefüggései szerint adják át a tudnivalókat. Az új és a meglévő anyagok rendszerezésénél tudatosan törekedtünk a tantárgyak közötti határok feloldására. Az eddigi elgondolásokra építve mi is a történelmet tekintettük vezérfonálnak, amelyhez szervesen illeszkedik a magyar nyelv és irodalom, a vallás-, művészet- és zene-történet, a történeti földrajz és néprajz eredményeinek bemutatása.

A történelemtanítás azon áramlataival érzünk rokonságot, amelyek a politika-, gazdaság- és diplomáciatörténet fontossága mellett nagymértékben támaszkodnak a had-, jog-, település-, család-, életmód-, művelődés- és tudománytörténet kutatási eredményeire is. A történelmi megismerés egyéb forrásainak (mint pl. az embertan, a történeti állattan és növénytan, néprajz, összehasonlító nyelvészet) legújabb ismereteivel segíthetjük elő egy-egy témakör alaposabb feldolgozását. A vizsgált korszak szellemi kultúrájának körvonalázásakor nem feledkeztünk meg a korabeli anyagi kultúra bemutatásáról, melyet a régészeti leletek és művészeti emlékek segítségével tehettünk meg.

Az esszészerűen megfogalmazott szövegekben a lényeg megragadására törekedtünk, ugyanakkor az elugrási lehetőségeknél kiemelt

címszavak lexikonszerű tömörségükkel a legapróbb részletekhez is elvezetik a felhasználókat. A szöveg, a képi, hang- és zenei anyag együttes kezelése megnöveli az ismeretek befogadásának és rögzülésének esélyét. A tanár–diák–számítógép közötti interaktív kapcsolat újfajta lehetőségeit villantja fel a látva-játszva tanulás folyamatának.

A sorozat első része (EHH 01):

EMESE ÁLMA
A magyar őstörténet és az államalapítás kora
(a kezdetektől 1038-ig)

Feldolgozott témakörök:

- Történelem (múltunk történeti emlékei)
- Nyelvészet (anyanyelvünk múltja)
- Irodalom (szájhagyomány és emlékező írásaink)
- Művészetek (alkotásokban élő szellemiség)
- Hitvilág (pogány világkép – keresztény hitvilág)
- Történeti földrajz (környezet és gazdaság)
- Életmód (hétköznapiak és ünnepek őseinknél)

Minimális hardver konfiguráció:

- 486DX-66-os számítógép, 8 MB RAM,
- 640x480-as felbontás, 65.000 szín,
- SB kompatibilis hangkártya,
- kétszeres sebességű CD-ROM.

A program Windows 3.1 alatt működik.

A következő részek tartalma:

EHH 02
Árpád-házi királyok Szent István után
(1038–1301)

EHH 03
Az Anjou- és Zsigmond-kor Magyarországon
(1301–1437)

TÖRTÉNELEM
MAGYAR NYELV
IRODALOM
MŰVÉSZETEK
KÉPZŐMŰVÉSZET
ZENE
TÁNC
EGYHÁZTÖRTÉNET
ÉLETMÓD
TÖRTÉNETI FÖLDRAJZ
TÁRSADALOM
GAZDASÁG
TELEPÜLÉS ÉS LAKÓHELY

Mellékletek

IDŐREND
INFORMÁCIÓ
MUTATÓK
TÉMAKÖRÖK
KÖNYVTÁR
KÉPTÁR
SZÖVEGGYŰJTEMÉNY
HANGTÁR
SEGÍTSÉG

E sorozat kiegészítéseképpen a Kárpát-medence történetét foglalkozunk össze négy részben és egy összegző fejezetben a magyar honfoglalás koráig:

**Az
ENCYCLOPAEDIA HUMANA CARPATICA
sorozat tervezett részei**

EHC 01
A Kárpát-medence őskora

EHC 02

PANNONIA

Egy római provincia története és kultúrája

EHC 03

A népvándorlás kora a Kárpát-medencében
(Hunok, gepidák, longobárdok)

EHC 04

Az avar korszak a Kárpát-medencében
(567–895)

EHC 05

A Kárpát-medence története a magyarok bejövételéig

Az

ENCYCLOPAEDIA HUMANA HUNGARICA

sorozat tervezett részei

EGH 01

EMESE ÁLMA

**A magyar őstörténet és az államszervezés kora
(a kezdetektől 1038-ig)**

EGH 02

A VASZUL-ÁG

*Árpád-házi királyok Szent István után
(1038–1301)*

EGH 03

*Az Anjou- és Zsigmond-kor Magyarországon
(1301–1437)*

EGH 04

*A Hunyadiak és a Jagelló-kor
(1409–1526)*

EGH 05

A török kor Magyarországon

(1526–1686)

EHH 06

A Habsburg-uralom Magyarországon
(1686–1790)

EHH 07

A reformkortól a kiegyezésig
(1790–1867)

EHH 08

Az Osztrák-Magyar Monarchia
(1867–1918)

EHH 09

Magyarok a 20. században
(1900–2000)

EHH 10

Kis magyar művelődéstörténet
a kezdetektől 2000-ig

(Betűtipológiai magyarázat: **megjelent**; *fejlesztés alatt*; tervbe véve)